

EVROPSKA
KOMISIJA

Bruselj, 7.12.2016
COM(2016) 940 final

**SPOROČILO KOMISIJE EVROPSKEMU PARLAMENTU, SVETU, EVROPSKEMU
EKONOMSKO-SOCIALNEMU ODBORU IN ODBORU REGIJ**

VLAGANJE V MLADE V EVROPI

VLAGANJE V MLADE V EVROPI

„V Evropski uniji trenutno nastaja 29. država. To je država brezposelnih. Država, v kateri so mladi postali brezposelna družbena skupina; država izključenih, zavrženih in zapuščenih ljudi. Rad bi, da bi ta 29. država članica spet postala običajna država.“

*Jean-Claude Juncker,
uvodna izjava na plenarnem zasedanju Evropskega parlamenta 15. julija 2014*

„Ne glede na to, koliko vlagamo v izboljšanje pogojev na tujem, moramo prav tako vlagati v odzivanje na humanitarne krize na domačih tleh. In več kot v kar koli drugega moramo vlagati v mlade. Ne morem se sprijazniti in ne bom se sprijaznil s tem, da Evropo kot celino zdaj in v prihodnosti zaznamuje brezposelnost mladih. Ne morem se sprijazniti in ne bom se sprijaznil s tem, da bo generacija Y, t. i. generacija milenijcev, morda prva generacija v sedemdesetih letih, ki bo revnejša od svojih staršev. Seveda je reševanje te problematike v glavnem naloga nacionalnih vlad. Vendar lahko Evropska unija podpre njihova prizadevanja.“

*Jean-Claude Juncker,
govor o stanju v Uniji 14. septembra 2016*

Evropski projekt stremi k oblikovanju boljše prihodnosti za evropske državljane. To prav tako pomeni vlaganje v mlade, omogočanje novih priložnosti zanje in pomoč mladim, da te priložnosti izkoristijo. Gre za to, da se mladim omogoči najboljše mogoče izhodišče za življenje, in sicer z vlaganjem v njihovo znanje, spretnosti in izkušnje, da se jim nudi pomoč pri iskanju prve zaposlitve ali usposabljanju zanje in da dobijo priložnost za izražanje svojih stališč. Takšno vlaganje v mlade postavlja temelje za pošteno, odprto in demokratično družbo, socialno mobilnost in vključevanje ter za trajnostno rast in zaposlovanje.

1 Nujna potreba po vlaganju v mlade v Evropi

V zadnjih letih so se razmere za mlade izboljšale v številnih pogledih: stopnja brezposelnosti mladih je padla z najvišjih 23,9 % v letu 2013 na 18,5 % v letu 2016, pri čemer se je samo v zadnjem letu znižala za več kot 10 %. Delež mladih, ki predčasno opustijo šolanje in usposabljanje, se je zmanjšal s 17 % leta 2002 na 11 % leta 2015. Med 32- do 34-letniki se je stopnja dosežene terciarne izobrazbe zvišala s 23,6 % v letu 2002 na 38,7 % v letu 2015.

Kriza pa je mlado populacijo močno prizadela, zato boj proti brezposelnosti mladih ostaja prednostna naloga. Glede na to, da je več kot 4 milijone mladih v EU brezposelnih, prav ti mladi Evropejci nosijo največje breme gospodarske krize in veliko jih je še vedno v težkem položaju. Stopnja brezposelnosti mladih v EU je še vedno dvakrat tolikšna kot splošna stopnja brezposelnosti in v nekaterih državah članicah celo presega 40 %. Te številke pa ne prikazujejo celotne zgodbe, saj številni mladi niso prijavljeni kot brezposelni in ne iščejo službe zaradi različnih dejavnikov, med katerimi so družinske obveznosti ali zdravstvene težave pa tudi brezvoljnost in pomanjkanje motivacije, da bi se prijavili kot brezposelni. Tako okoli 6,6 milijona mladih ni niti zaposlenih niti se ne izobražuje ali usposablja (t. i. skupina NEET – *Not in Employment, Education or Training*), pri čemer so nekateri izmed njih v takšnem položaju že veliko let.

Dodatni razlog za skrb je dejstvo, da vsi, ki se šolajo, še nimajo dostopa do kakovostnega izobraževanja in da ima velik delež učencev šibka osnovna znanja. 11 % mladih je predčasno opustilo šolanje brez pridobitve uradne kvalifikacije. To pomanjkanje uradne kvalifikacije pa omejuje njihove možnosti za zaposlitev. Okoli 60 % teh osipnikov je brezposelnih ali neaktivnih. V povprečju je večja verjetnost, da bodo šolanje predčasno opustili mladi z migrantskim ozadjem (ki predstavljajo čedalje večji delež mladih v večini držav članic EU¹) in da bo med njimi delež tistih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, višji². Po zadnjih podatkih raziskave PISA se delež učencev s slabim znanjem na področju naravoslovja in branja povečuje. Na področju naravoslovja se je delež učencev z nizkimi rezultati povečal za štiri odstotne točke (s 16,6 % leta 2012 na 20,6 % leta 2015), na področju branja pa za skoraj dve odstotni točki (s 17,8 % leta 2012 na 19,7 % leta 2015). Delež učencev z nizkimi rezultati je ostal visok celo pri matematiki (22,2 % leta 2015, kar je rahlo povečanje z 22,1 %, kolikor je znašal leta 2012). To je velik korak nazaj, ki poudarja nujno potrebo po pregledu uspešnosti evropskih izobraževalnih sistemov. Več kot 20 % šolajočih se otrok ima težave pri reševanju preprostih matematičnih nalog. Več kot 16 % jih ima težave na področju naravoslovja, več kot 17 % pa se jih spoprijema s težavami pri branju³. Med mladimi je le vsak četrti med formalnim izobraževanjem pridobil nekaj digitalnih spretnosti in znanja. Učenci iz šibkega družbenoekonomskega okolja so prekomerno zastopani v skupini učencev s slabim uspehom, kar povzroča tveganje prenosa revščine in socialne izključenosti iz ene generacije v drugo⁴.

Glede na vse to veliko mladih ne gleda z zaupanjem v svojo prihodnost. 57 % mladih meni, da so izključeni iz gospodarskega, družbenega in demokratičnega življenja⁵. Hkrati pa si mladi želijo sodelovati in se udeleževati v družbi. Položaj in nadaljnje možnosti mladih niso skladni z evropskim socialnotržnim gospodarstvom in s prednostno nalogo Komisije, da spodbudi zaposlovanje, rast in naložbe. Kot je poudaril predsednik Juncker v svojem govoru o stanju v Uniji, obstaja tveganje, da bo generacija Y, t. i. generacija milenijcev, morda prva generacija v sedemdesetih letih, ki bo revnejša od svojih staršev. To je prav tako povezano s širšimi gospodarskimi in demografskimi spremembami v evropskih družbah ter z načinom razporeditve bogastva in priložnosti med generacijami, pri čemer je kriza v preteklih letih poslabšala temeljne trende.

To je boj, v katerem Evropa mora zmagati. Brezposelnost v zgodnjem obdobju življenja spremljajo osebne težave in lahko negativno vpliva na celotno življenje posameznika. Zmagati v boju proti brezposelnosti mladih pomeni več mladim zagotoviti dobre zaposlitve. To je predpogoj, da se v Evropi zagotovita trajnostna rast in blaginja. Reševanje položaja mladih na trgu dela je prav tako vprašanje socialne pravičnosti ter nenazadnje tudi verodostojnosti evropskega socialnega in gospodarskega modela.

¹ Mladi, rojeni zunaj EU, in državljani EU, katerih starši so bili rojeni zunaj EU, so leta 2014 predstavljali 20 % vseh mladih, starih od 15 do 29 let, v EU (Eurostat, 2014). Več kot štirje od petih (83 %) ljudi, ki so leta 2015 prvič zaprosili za azil v EU-28, so bili mlajši od 35 let.

² Skoraj četrtina državljanov tretjih držav, starih od 18 do 24 let, predčasno opusti šolanje v primerjavi s približno 10 % mladih, ki živijo v svojih domovinah. Delež mladih, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposablajo, je višji med državljani tretjih držav, starih od 20 do 34 let (32,7 %), v primerjavi z državljani EU (18,0 %), ta delež pa je še zlasti visok med ženskami (43,0 %).

³ Raziskava PISA Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) redno meri osnovna znanja in spretnosti 15-letnih učencev.

⁴ Podrobnosti o povezavi med slabim učnim uspehom in družbenoekonomskim statusom so na voljo v: Pregled izobraževanja in usposabljanja 2015.

⁵ Raziskava Eurobarometer „Evropska mladina v letu 2016“, glej:

<http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/en/20160504PVL00110/European-youth-in-2016>

Komisija predlaga okrepljena prizadevanja za podporo mladim. Po govoru o stanju v Uniji so voditelji 27 držav članic EU sprejeli načrt iz Bratislave, v katerem so navedli, da je treba mladim zagotoviti boljše priložnosti z dodatno podporo EU državam članicam v boju proti brezposelnosti mladih in z okrepitevijo programov EU, namenjenih mladim. Kot odgovor so v tem sporočilu predlagani ukrepi za učinkovitejše vlaganje v mlade. Cilj jim je pomagati izkoristiti priložnosti, se učinkovito vključevati v družbo, postati aktivni državljani in si ustvariti uspešno poklicno kariero. Ta pobuda vsebuje zamisli o tem, kako lahko EU in države članice pospešijo svoja prizadevanja, da bi mladim nudile podporo, izobraževanje, usposabljanje in zaposlitvene priložnosti, ki si zaslužijo. Sporočilo je del večjega svežnja ukrepov za izboljšanje priložnosti za mlade. Kot del tega svežnja Komisija ustanavlja evropsko solidarnostno enoto⁶ ter predstavlja sporočilo o izboljšanju in posodobitvi izobraževanja⁷.

2 Ukrepanje EU v korist mladih

Za oblikovanje politik in ukrepov za mlade, tudi za pojasnjevanje koristi in podpore ukrepov EU, so odgovorne države članice. Odgovorne so za oblikovanje politik zaposlovanja, izobraževanja in usposabljanja ter mladinske politike, naloga Evropske unije pa je, da jih pri teh prizadevanjih podpira, kar tudi dela že veliko let. To zlasti velja za to Komisijo, ki namenja veliko pozornosti zaposlovanju mladih ter zlasti izvajanju jamstva za mlade z zgodnjo uvedbo pobude za zaposlovanje mladih v letu 2015 in nedavno v letu 2016 s programom za nova znanja in spretnosti za Evropo. Upravičenci do ukrepov EU pa pre pogosto ne vedo, od kod podpora izvira: politike in ukrepi, ki so uvedeni na ravni EU ali prejemajo finančno podporo EU, pogosto dosegajo izjemne rezultate, vendar pa se v postopku izvajanja prek nacionalnih, regionalnih ali lokalnih organov veliko ljudi ne zaveda vloge EU pri teh ukrepih.

2.1 Zmanjšanje brezposelnosti mladih

Boj proti brezposelnosti mladih je še vedno glavna prednostna naloga EU. Spodbujanje zaposlovanja je skupna skrb vseh držav članic. Evropska unija podpira države članice s številnimi politikami in ukrepi ter namenskimi finančnimi sredstvi.

V okviru **evropskega semestra za usklajevanje ekonomskih politik** ponuja EU državam članicam nasvete in smernice glede politik⁸ za pospeševanje strukturnih reform, ki lajšajo vključevanje mladih v svet dela. Ključna prednostna področja v okviru evropskega semestra 2016 so bila aktivne politike trga dela, predčasno opuščanje šolanja, boljši dostop ranljivih skupin do izobraževanja in usposabljanja, pomembnost izobraževanja za potrebe trga dela, učenje na delovnem mestu in vajeništvo ter usmerjena podpora mladim, ki niso zaposleni, se ne izobražujejo ali usposabljujejo. Finančna podpora, ki jo zagotavljajo evropski strukturni in investicijski skladi, je usklajena s temi smernicami glede politik (glej okvir).

Primeri ukrepov EU za mlade na področju zaposlovanja:

⁶ COM(2016) 942 final.

⁷ COM(2016) 941 final.

⁸ Ta navodila so pripravljena v obliki priporočil za posamezne države. Priporočila se izdajo v okviru usklajevanja politik na ravni EU na področjih fiskalnih in ekonomskih politik ter politik zaposlovanja, tj. evropskega semestra.

– Od januarja 2014 je bilo več kot 14 milijonov mladih vključenih v eno izmed nacionalnih shem **jamstva za mlade**, za katerega je bila odločitev o uvedbi sprejeta leta 2013. Od takrat je okoli 9 milijonov mladih sprejelo ponudbo za zaposlitev ali nadaljevalo izobraževanje, vajeništvo ali usposabljanje. **Pobuda za zaposlovanje mladih**, ki je glavni vir financiranja EU za podporo izvajanju jamstva za mlade, je bila uvedena leta 2013 in ima skupni proračun v višini 6,4 milijarde EUR.

– **Evropski socialni sklad** že 60 let vlaga v znanja, izobraževanje in v usposabljanje mladih. Od leta 2007 do leta 2013 je Evropski socialni sklad (ESS) podprl že več kot 30 milijonov mladih. Med letoma 2014 in 2020 je več kot 6 milijard EUR iz ESS namenjenih ukrepom za izboljšanje vključevanja mladih na trg dela ter 27 milijard EUR ukrepom na področju izobraževanja in usposabljanja.

– V istem obdobju bo lahko 6,8 milijona mladih uporabljalo nove ali izboljšane izobraževalne ustanove v 15 državah članicah s pomočjo sredstev, ki jih zagotavlja **Evropski sklad za regionalni razvoj**.

– V istem obdobju bo tudi **Evropski kmetijski sklad za razvoj podeželja** vložil 2 milijardi EUR v usposabljanje in svetovalne storitve, ki povečujejo tudi znanje in zaposljivost mladih, 7 milijard EUR pa bo namenjenih podpori za zagonska podjetja na podeželju, pri čemer bo velik poudarek na mladih.

– **Evropska investicijska banka** prek programa Znanja in službe – vlaganje v mlade podpira naložbe v človeški kapital (npr. poklicno usposabljanje, študentska posojila, programi mobilnosti v znesku 7 milijard EUR v obdobju 2013–2015) ter omogoča dostop do finančnih sredstev, povezanih z zaposlovanjem mladih v malih in srednje velikih podjetjih (od leta 2013 do leta 2015 je bilo upravičnim malim in srednje velikim podjetjem dodeljenih 26 milijard EUR).⁹

V zadnjih letih je izvajanje **jamstva za mlade** prispevalo k izboljšanju dejanskega stanja na terenu. Jamstvo za mlade je predlagala Komisija, države članice pa so ga sprejele s priporočilom Sveta¹⁰ leta 2013. Države so se politično zavezale, da vsi mladi, mlajši od 25 let, v obdobju štirih mesecev po tem, ko postanejo brezposelni ali končajo formalno izobraževanje, prejmejo kakovostno ponudbo za zaposlitev, nadaljnje izobraževanje, vajeništvo ali za pripravništvo. Poleg drugih glavnih instrumentov EU, kot je Evropski socialni sklad, je bil vzpostavljen tudi namenski evropski finančni instrument – pobuda za zaposlovanje mladih – za podporo izvajanju jamstva za mlade v evropskih regijah, ki so najbolj prizadete zaradi brezposelnosti mladih. Komisija je za pospešitev izvajanja pobude za zaposlovanje mladih na terenu v začetku leta 2015 vnaprej dala na razpolago 1 milijardo EUR. Poleg tega je septembra 2016, tudi ob upoštevanju prvih rezultatov izvajanja, predlagala povečanje in razširitev finančnih sredstev, namenjenih pobudi za zaposlovanje mladih, do leta 2020.

Praktični primeri konkretnega učinka jamstva za mlade / pobude za zaposlovanje mladih:

⁹ <http://www.eib.org/projects/priorities/investing-for-youth/index.htm>

¹⁰ Priporočilo Sveta z dne 22. aprila 2013 o vzpostavitvi jamstva za mladino (2013/C 120/01).

- Francoska shema *Emplois d'avenir*, ki se je začela leta 2012 in se delno financira iz pobude za zaposlovanje mladih, je usmerjena v omogočanje subvencioniranih služb za nizkousposobljene mlade, ki živijo na območjih z omejenimi možnostmi. Pogodbe o zaposlitvi so sklenjene za obdobje od enega do treh let in so na voljo v nevladnih organizacijah in zasebnih podjetjih. Tako je bila leta 2016 zagotovljena podpora za 150 000 mladih.
- V Latviji projekt „*Znam in delam*“, ki se je začel leta 2015 in ga podpira Evropski socialni sklad, spodbuja delo za doseganje mladih na občinski ravni. Njegov namen je odkriti, motivirati in aktivirati neprijavljene mlade med 15. in 29. letom starosti, da bi se vrnil v izobraževanje, se zaposlili ali se vrnil v usposabljanje.
- Na Hrvaškem trenutno deluje enajst *centrov za vseživljenjsko poklicno usmerjanje*, ki jih financira Evropski socialni sklad. Ti centri nudijo brezplačne storitve vseživljenjskega poklicnega usmerjanja na osebni ravni ter prek spleta, in sicer vsem državljanom, pri čemer so še posebej usmerjeni v pomoč mladim.

2.2 Vlaganje v znanje in kompetence ter vključitev na trg dela

Znanje in kompetence so ključna naložba. V gospodarstvu, ki temelji na znanju, je širok nabor znanja in kompetenc nepogrešljiv¹¹. Vlaganje v znanje in kompetence omogoča prehod v delo, preprečuje brezposelnost mladih ter ohranja inovativnost, konkurenčnost in socialno pravičnost. Izobraževalni sistemi morajo dosegati boljše rezultate, tj. dobre učne rezultate za vse učence, zlasti za tiste iz prikrajšanih okolij. Poseben poudarek je treba nameniti izboljšanju uspešnosti s povečevanjem učinkovitosti in kakovosti poučevanja. Boljše poučevanje je ključni dejavnik pri izboljševanju kakovosti in učinkovitosti.

Visokokakovostni sistemi za poklicno izobraževanje in usposabljanje omogočajo mladim prehod na trg dela. Med krizo so se dobro razviti sistemi poklicnega usposabljanja in vajeništva izkazali kot eden izmed najučinkovitejših načinov ohranjanja nadzora nad brezposelnostjo mladih in njenega preprečevanja. Poklicno izobraževanje in usposabljanje, učenje na delovnem mestu in zlasti vajeništvo so namreč še posebej učinkoviti načini zagotavljanja znanj, ki so pomembna za trg dela, kar je tudi vzrok za ta uspeh. Komisija je zato podpirala dejavno sodelovanje socialnih partnerjev pri izboljšanju kakovosti ponudb na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter spodbujala razvoj partnerstev med šolstvom in gospodarstvom. Poleg tega z zagotavljanjem dokazov in s spodbujanjem vzajemnega učenja na podlagi skupnih prednostnih nalog podpira države članice pri izboljševanju njihovih sistemov izobraževanja in usposabljanja.

Primeri ukrepov EU na področju znanj, izobraževanja in usposabljanja:

- Komisija je junija 2016 sprejela **Novi program znanj in spretnosti za Evropo**¹². Ta vsebuje sveženj ukrepov, namenjenih zagotavljanju boljšega znanja številnejšim mladim, bolj optimalnemu izkoriščanju obstoječih znanj ter izboljšanju povpraševanja po znanju in njegove ponudbe.
- **Evropska koalicija za vajeništva** od leta 2013 vključuje države članice, socialne partnerje, podjetja, ponudnike poklicnega izobraževanja in usposabljanja ter druge deležnike z namenom okrepitve ponudbe, kakovosti, podobe in mobilnosti vajeništev. Poleg tega

¹¹ To velja za osnovna znanja (npr. branje ali matematika), ključne kompetence (npr. digitalno in podjetniško znanje ter tuji jeziki) in nekognitivna znanja (npr. timsko delo in kritično razmišljanje).

¹² COM(2016) 381 final.

Komisija prek **Evropskega pakta za mlade**, sprejetega leta 2015, sodeluje z vodilnimi evropskimi podjetji, da bi skupaj vzpostavili vsaj 100 000 novih kakovostnih vajeništev, pripravništev ali začetniških delovnih mest in da bi partnerstva med gospodarstvom in šolstvom postala običajna. Pakt za mlade in koalicija za vajeništva sta mladim zagotovila že več kot 500 000 priložnosti za usposabljanje in zaposlitev v obliki zavez, ki so jih sprejela podjetja in organizacije. Komisija poleg ukrepanja za spodbujanje števila in kakovosti priložnosti za vajeništvo in usposabljanje tesno sodeluje z državami članicami, socialnimi partnerji ter ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja za okrepitev njihovih sistemov za poklicno izobraževanje in usposabljanje.

– Prvi **evropski teden poklicnih spretnosti** (5.–9. december 2016) bo tako nagovoril več kot 500 000 mladih, staršev, strokovnjakov, delodajalcev in socialnih partnerjev iz celotne EU ter jim predstavil odličnost in kakovost na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja.

2.3 Omogočanje čezmejnih priložnosti in pospeševanje udeležbe mladih

Učenje, študij in usposabljanje v drugi državi nudijo edinstveno izkušnjo, ki razširi obzorja. Evropska gospodarstva so močno povezana med seboj. Mladi, ki imajo priložnost, da razširijo svoja obzorja, lahko tako postanejo samostojnejši in samozavestnejši. To je način za pridobivanje novih spretnosti in znanj, prav tako pa omogoča edinstveno izkušnjo, saj se mladi učijo spoprijemati z raznolikostjo in živeti v drugačnem okolju.

Program Erasmus+ nudi podporo širokemu naboru mladih, vključno z univerzitetnimi študenti, učenci in vajenci na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, prostovoljstva in izmenjave mladih. Proračun programa Erasmus+ med letoma 2014 in 2020 znaša 14,8 milijarde EUR. Po pričakovanjih bo podprl več kot 4 milijone mladih. Nedavno opravljene študije poudarjajo oprijemljiv učinek programa, še zlasti na zaposljivost¹³. Študentje, ki so študirali ali se usposabljali v tujini, imajo pol manj možnosti, da bodo po končanem študiju doživeli dolgotrajno brezposelnost, kot študentje, ki niso študirali ali se usposabljali v tujini. Eden izmed treh študentov, ki je na pripravništvu v tujini v okviru programa Erasmus+, dobi ponudbo za zaposlitev v podjetju, v katerem je opravil pripravništvo. Poleg tega so udeleženci, ki so opravili pripravništva v okviru programa Erasmus, tudi bolj podjetniško usmerjeni kot pripravniki, ki ostanejo doma: vsak deseti ustanovi svoje podjetje in več kot trije izmed štirih to načrtujejo oziroma si to lahko predstavljajo. In študentje, ki sodelujejo v programu Erasmus, so boljši pri reševanju težav, prilagodljivejši, strpnejši in samozavestnejši kot tisti, ki niso študirali v tujini. Ta znanja, ki so tudi temeljne družbene in državljanske lastnosti, pa delodajalci izjemno cenijo.

V odprti in demokratični družbi je ključnega pomena, da ljudje že v mladosti prevzamejo odgovornosti kot aktivni državljani. Tovrstno aktivno državljanstvo pa zahteva, da imajo mladi priložnost sodelovati in izražati svoja stališča. Če želijo mladi postati aktivni v družbi, morajo izkusiti, da je to, kar počnejo, pomembno in da lahko vplivajo na odločitve, ki so zanje pomembne. Komisija v sodelovanju z državami članicami in deležniki podpira izvajanje strategije EU za mlade¹⁴. Pri tem ima dva glavna cilja: zagotoviti več in

¹³ Vidik zaposljivosti je bil obravnavan v različnih študijah, na primer:

http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/library/study/2014/erasmus-impact_en.pdf

https://www.agence-erasmus.fr/docs/2431_observatoire-n2.pdf

https://www.agence-erasmus.fr/docs/20140425_rapport-final_etude-impact-de-web.pdf

¹⁴ Resolucija Sveta z dne 27. novembra 2009 o prenovljenem okviru za evropsko sodelovanje na področju mladine (2010–2018) (2009/C 311/01).

enake priložnosti mladim na področju izobraževanja in trga dela ter jih spodbujati k aktivnemu sodelovanju v družbi. Bistveni del strategije je njegov posvetovalni, participativni element: zahvaljujoč „strukturiranemu dialogu“ je bilo 170 000 mladih iz vse Evrope nagovorjenih, da oblikovalcem politik povedo svoje mnenje o politikah, ki so pomembne zanje.

Primeri ukrepov EU na področju mobilnosti in prostovoljstva:

- **Program Erasmus** prihodnje leto praznuje 30. obletnico delovanja in doslej ga je izkoristilo že okoli 5 milijonov mladih. V obdobju 2014–2020 bodo zaradi povečanega financiranja in diverzifikacije poti te koristi izkusili še dodatni 4 milijoni mladih.
- Še en instrument za vključevanje mladih je **evropska prostovoljska služba**, ki je že 20 let gonilna sila transnacionalnega prostovoljstva. Ta služba vsako leto podpira okoli 10 000 mladih prostovoljcev, ki se odpravijo v tujino, da bi pomagali v različne namene, na primer pri mladinskih dejavnostih, socialni podpori ljudem v stiski ali na področju varstva okolja.

3 Ponovni zagon za vlaganje v mlade

Čeprav se **gospodarska rast in ustvarjanje novih delovnih mest nadaljujeta, ni prostora za samozadovoljnost**. Posledice krize so izjemno daljnosežne in izzivi, ki jih predstavljajo leta visoke stopnje brezposelnosti, so v veliko delih Evrope še vedno strašljivi. EU ima dolgo zgodovino uvajanja in spodbujanja politik in ukrepov za podporo mladim. Ključ do uspeha je skupno ukrepanje, ki vključuje akterje na vseh ravneh, še zlasti odgovornih v vladnih organih in pri socialnih partnerjih. Komisija poudarja, da je treba doseči napredek pri naslednjih treh sklopih ukrepov:

3.1 Boljše priložnosti za zaposlovanje

- **Evropski semester je gonilo reform na nacionalni ravni in v okviru tega so bile več državam članicam podane natančne smernice.** Komisija v nedavno objavljenem letnem pregledu rasti, s katerim se je začel evropski semester za leto 2017, izpostavlja pomembnost prednostnega vlaganja v človeški kapital, kar pomeni izboljšanje zaposljivosti mladih ter vlaganje v njihova znanja in izobrazbo.
- **Zagotoviti je treba popolno in trajnostno izvajanje jamstva za mlade na terenu v vseh državah članicah.** Trajna politična zavezanost in finančna podpora jamstvu za mlade imata pozitiven učinek, zato je pomembno žeti uspehe doslej opravljenega dela. Izvajanje v polnem obsegu je v številnih državah članicah še zelo sveže, saj so bile za veliko ukrepov potrebne korenite reforme in široka partnerstva, ki so sama po sebi novi in obetavni načini za zagotavljanje podpore.¹⁵ Ker se situacija v več delih Evrope izboljšuje, bo ključna prednostna naloga v veliko državah članicah zagotoviti, da ustrezno podporo dobijo nizkousposobljeni mladi. Za to pa sta potrebna boljša dostopnost jamstva za mlade in učinkovitejše negovarjanje mladih, ki niso zaposleni,

¹⁵ COM(2016) 646 final.

se ne izobražujejo ali usposablajo in niso prijavljeni na javnih zavodih za zaposlovanje. Prav tako je treba okrepiti sodelovanje med javnimi ustanovami in deležniki ter izboljšati zmogljivosti partnerjev, še zlasti javnih zavodov za zaposlovanje, za izvajanje jamstva za mlade. Uvesti bi bilo treba boljše mehanizme za zagotavljanje, da mladi prejmejo visokokakovostne ponudbe, in sicer z določanjem standardov za merila kakovosti. Okrepiti bi bilo treba zagotavljanje vajeništev v okviru jamstva za mlade, saj je bilo do zdaj izkoriščenih le 4,1 % teh priložnosti.

- **Za lažje izvajanje jamstva za mlade v regijah, ki ga najbolj potrebujejo, bi bilo treba povečati vire, ki so na voljo za izvajanje pobude za zaposlovanje mladih.** Komisija je v okviru srednjeročnega pregleda večletnega finančnega okvira predlagala, da bi se prvotno dogovorjena sredstva za pobudo za zaposlovanje mladih dopolnila z 1 milijardo EUR za obdobje 2017–2020. Evropski socialni sklad bo prispeval enak znesek, torej 1 milijardo EUR. Če bo to dogovorjeno, bo to dodatno financiranje omogočilo dodatnemu približno 1 milijonu mladih, da izkoristi podporo v okviru pobude za zaposlovanje mladih.

3.2 Boljše možnosti z izobraževanjem in usposabljanjem

- **Komisija je odločena lajšati sodelovanje med državami članicami ter podpirati njihova prizadevanja pri reformah sistemov izobraževanja in usposabljanja.** Komisija bo okrepila svojo podporo državam članicam in v letu 2017 predstavila specifične ukrepe za posodobitev šolstva in visokega šolstva, vključno s posodobljenim načrtom za posodobitev visokega šolstva, specifično pobudo za spremljanje diplomantov, načrtom za podporo razvoju šol in učiteljev ter pregledom priporočila o ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje, ter nadaljnje spremljevalne ukrepe v podporo digitalni preobrazbi na področju izobraževanja in izboljšanju dostopa do digitalnih spretnosti in znanj ter učenja.
- Komisija bo predlagala **okvir za kakovost vajeništev**¹⁶ za pospeševanje kakovosti, ponudbe, privlačnosti ter vključevanja vajeništev in učenja na delovnem mestu v poklicnem izobraževanju in usposabljanju, v katerem bo določila ključna načela za oblikovanje in izvajanje vajeništev na vseh ravneh, ki bodo dovolj prožna za prilagajanje zelo različnim sistemom držav članic. Okvir za kakovost bi lahko podprl kakovost vajeništev, ki se izvajajo v okviru programov EU (jamstvo za mlade, Pobuda za zaposlovanje mladih, evropska solidarnostna enota, Erasmus+ in Evropski socialni sklad).
- V letu 2017 bo ustanovljena **podporna služba za vajeništva**, ki bo delovala na podlagi povpraševanja in bo temeljila na uspešnem modelu primerjalnega učenja javnih zavodov za zaposlovanje ter bo državam pomagala pri uvedbi ali reformah sistemov vajeništva. Ta podporna služba bo prav tako povečala izmenjavo znanja, sodelovanje in medsebojno učenje o vajeništvih, pri čemer bo identificirala dobre prakse in krepila vzajemno učenje. Poseben poudarek bo usmerjen v mobiliziranje akterjev za izvajanje konkretnih ukrepov na nacionalni, regionalni in na lokalni ravni.

¹⁶ To bo izhajalo iz mnenja Svetovalnega odbora za poklicno usposabljanje o dokumentu „Skupna vizija za kakovostna in učinkovita vajeništva in učenje ob delu“, sprejetem 2. decembra 2016.

- Učna mobilnost na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja prinaša koristi tako udeležencem kot delodajalcem. Študije¹⁷ kažejo, da najvišjo dodano vrednost pri izboljšanju poklicnih, osebnih in socialnih spretnosti zagotavljajo bivanja, ki so daljša od 6 mesecev. Vendar je danes večina pripravništev v drugi državi članici kratkotrajnih (72 % za manj kot 1 mesec ter 21 % med 1 in 3 meseci). V odgovor na pozive Evropskega parlamenta po povečanju kakovosti in privlačnosti mobilnosti vajencev bo Komisija predlagala novo namensko dolgotrajno (6–12 mesecev) dejavnost na področju mobilnosti „**ErasmusPro**, in sicer v okviru obstoječega programa Erasmus+, namenjena pa bo spodbujanju delovne prakse v tujini. Močan podporni okvir, ki bo vključeval temeljito pripravo, strukturirano izvajanje in ustrezno spremljanje, bo zagotovil učinek in kakovost izkušnje z mobilnostjo. Tesno sodelovanje z delodajalci in drugimi deležniki v evropski koaliciji za vajeništva in Paktu za mlade¹⁸ ter tesna partnerstva s ponudniki poklicnega izobraževanja in usposabljanja, organizacijami socialnih partnerjev, posredniškimi telesi in javnimi zavodi za zaposlovanje, da bi se povezali z lokalnimi delodajalci, bodo zagotovila večji nabor podjetij, ki bodo pripravljena gostiti mobilne posameznike, ki se izobražujejo v sistemih poklicnega izobraževanja in usposabljanja, še zlasti vajence.

3.3 Boljše priložnosti za solidarnost, učno mobilnost in udeležbo

- Komisija je v okviru srednjeročnega pregleda večletnega finančnega okvira predlagala nadaljnje spodbujanje učne mobilnosti z **znatnim povečanjem proračuna Erasmus+ za 200 milijonov EUR** do leta 2020.
- Komisija ustanavlja **evropsko solidarnostno enoto**, ki bo okrepila temelje za solidarnostno delo v Evropi. Povezala bo navdušene in predane mlade ljudi, ki bodo sodelovali pri skupnem solidarnostnem projektu. Ponudila bo navdušujočo izkušnjo, ki bo opolnomočila mlade, ki želijo pomagati, se učiti in razvijati ter hkrati pridobiti dragocene izkušnje. Nudila bo razširjeno podlago za podporo evropskim organizacijam, ki omogočajo solidarnostne priložnosti za mlade. Služila bo potrebam ranljivih skupnosti, javnih nacionalnih in lokalnih struktur na številnih področjih, kot so zagotavljanje hrane in namestitve brezdomcem, čiščenje gozdov, pomoč regijam, ki so jih prizadele nesreče ali pomoč pri vključevanju beguncev.
- **Komisija bo za namen krepitve državljanske udeležbe mladih pripravila revizijo evropske strategije za mlade za obdobje po letu 2018.** V letu 2017 bodo organizirana širša posvetovanja z mladimi in glavnimi deležniki, da bi razpravljali o tem, na kaj naj bi bila strategija osredotočena v prihodnje. Eno izmed ključnih vprašanj je, kako zagotoviti več in boljše priložnosti za mlade, da bi aktivno sodelovali v političnem življenju in demokratičnih procesih. Komisija bo še naprej razvijala in krepila svoje instrumente za dialog in izmenjavo z mladimi (npr. evropska državljanska pobuda, projekt Nova zgodba za Evropo in strukturiran dialog).
- Mobilnost mladih je ključnega pomena za krepitev evropske zavesti in identitete. Komisija bo skladno s predlogom Evropskega parlamenta in ob 30. obletnici programa Erasmus leta 2017 podprla **večmodalno mobilnost za mlade, ki so vključeni v**

¹⁷ http://www.pedz.uni-mannheim.de/daten/edz-b/gdbk/07/analysis_leonardo_study_en.pdf.

¹⁸ <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2387>.

izobraževalni projekt. To omogoča nove priložnosti za mlade generacije za odkrivanja Evrope in nabiranje izkušenj iz prve roke.

4 Zaključek

To sporočilo z naslovom „Vlaganje v mlade v Evropi“ predstavlja konkretne ukrepe EU, namenjene pomoči mladim, da dobijo priložnosti za zaposlitev, izobraževanje in za usposabljanja, ki si jih zaslužijo. To so izjemni izzivi, ki so skupni vsem državam članicam.

Le s širokim partnerstvom in skupnimi zavezami EU in držav članic je mogoče doseči spremembo, ki jo zahteva trenutno stanje. To je prav tako v duhu poziva iz izjave iz Bratislave, o kateri so se dogovorili voditelji 27 držav članic EU.

Komisija je na temeljih dosežkov v preteklih letih zavezana tesnemu sodelovanju z Evropskim parlamentom in Svetom, da bi skupaj povečali podporo vlaganju v mlade po Evropi. Tesno bo sodelovala z vsako državo članico in deležniki na vseh ravneh ter jim pomagala pri njihovih prizadevanjih. Prav tako se veseli spodbude in odločenosti Evropskega sveta, ki se bo sešel 15. in 16. decembra 2016, da doseže dogovor o ambicioznem svežnju pobud v skladu s tremi zgoraj opisanimi sklopi ukrepanja.